

Ophouden met toneel was niet aan de orde

Postuum | Acteur Joop Admiraal (1937-2006) overleden aan een acute hartstilstand

Acteur Joop Admiraal, in het gewone leven onnadrukkelijk aanwezig, oogde ook op het toneel timide en broos. Maar zijn stemgebruik en unieke motoriek maakten hem tot een onnavolgbaar acteur.

Op het balkonnetje van de Amsterdamse Stadsschouwburg stond Joop Admiraal een beetje achteraf aan zijn sigaretje te lurken, op veilige afstand van het soms wat al te opzichtige kus-kus en schat-schat-gedoe dat de acteurswereld vaak zo eigen is. April 2005. Gevierd werd het feit dat de Louis d'Or en Theo d'Or, de belangrijkste toneelprijzen in Nederland, vijftig jaar bestonden. De organisatie had nagenoeg alle nog levende winnaars bijeen gebracht voor een groepsfoto – een staatsieportret van de gouden toneelgeneratie, zeg maar.

Admiraal won de Louis d'Or (beste mannelijke hoofdrol) in 1982 voor zijn toneelsolo *U bent mijn moeder*, uitgebracht door Het Werkteater. Een rol die voor altijd aan hem vastgeklonken is gebleven, hoeveel andere mooie rollen hij daarna ook speelde. En nog van plan was te spelen, want ophouden met toneel, dat was in zijn geval niet aan de orde. Niets liever dan op het podium staan, of in het repetitielokaal, of in de bus naar een of andere schouwburg in het land. 'Wat hebben we het toch goed', zei hij geregeld tegen zijn collega's als hij weer genoeglijk in de spelersbus zat, sigaretje in de ene hand, glas wijn in de andere.

Joop Admiraal (68) is uitgespeeld. Abrupt. Zaterdag werd hij getroffen door een acute hartstilstand. De avond ervoor had hij nog op het podium gestaan, in het toneelstuk *Uit liefde* van Frank Houtappels. Zaterdagmiddag had hij in de bus moeten stappen, op weg naar Dokkum om ook daar toneel te spelen.

De dood van Admiraal is in toneelkringen hard aangekomen. Omdat het zo onverwacht was. Omdat Admiraal zo'n bijzonder acteur was, zo eigen, zo herkenbaar. 'Een van de weinige topacteurs in Nederland, en op de scène een lieve vriend', zo beschreef Ivo van Hove hem zondag voor de première van *Opening Night* in Gent, een voorstelling die Van Hove, directeur van Toneelgroep Amsterdam, aan Admiraal opdroeg. Van Hove: 'Wij

zullen vandaag gewoon spelen, omdat ook ons leven daarvan afhangt.'

Admiraal bleef ook na zijn pensionering drie jaar geleden deel uitmaken van het vaste ensemble van Toneelgroep Amsterdam, evenals Kitty Courbois, de actrice met wie hij dik bevriend was. Trouw aan zijn groep, dat was misschien wel zijn belangrijkste eigenschap. Vanaf de oprichting in 1987 hoorde hij bij Toneelgroep Amsterdam. Hij speelde er vele rollen onder artistiek leider Gerardjan Rijnders, maar ook bij andere regisseurs als Titus Muizelaar, Pierre Audi en Peter Oosthoek, met wie hij in het begin van zijn carrière bij Studio en Centrum werkte. Ook toen Van Hove in 2001 bij het hoofdstedelijk gezelschap aantrad, bleef hij veelgevraagd. Zijn meest recente rollen zijn die van lesbisch kinderboekenschrijfster in *Echt iets om naar toe te leven* (van en met Arjan Ederveen) en in *Perfect Wedding*, waarin hij een lucide wezen speelde dat door dit boosaardige sprookje heen zweefde. Admiraal was onnavolgbaar: broos, kwetsbaar, op onverwachte momenten bijzonder grappig, op andere momenten tot nadenken stemmend.

In het gewone leven zo onnadrukkelijk aanwezig, klein van stuk, doorschijnend haast. Op toneel zo aandacht trekkend, zonder het te willen. Nooit gretig, eerder timide. Zijn merkwaardige stemgebruik en unieke motoriek, dwongen om te kijken en te luisteren. Natuurlijk in *U bent mijn moeder* waarin hij zo verbluffend schakelde van zoon naar moeder naar zoon – een onthutsend eerbetoon aan zijn moeder die aan Alzheimer leed en die hij zo moeilijk kon missen.

Admiraal was een van de drijvende krachten van het Werkteater, het gezelschap dat het toneel in Nederland vanaf de jaren zeventig wezenlijk heeft veranderd. *Bos en lucht*, *Zus of Zo*, *Avondrood*, *Hallo Medemens* en *Een zwoele zomeravond* zijn slechts enkele van de succesvolle producties waaraan hij meewerkte.

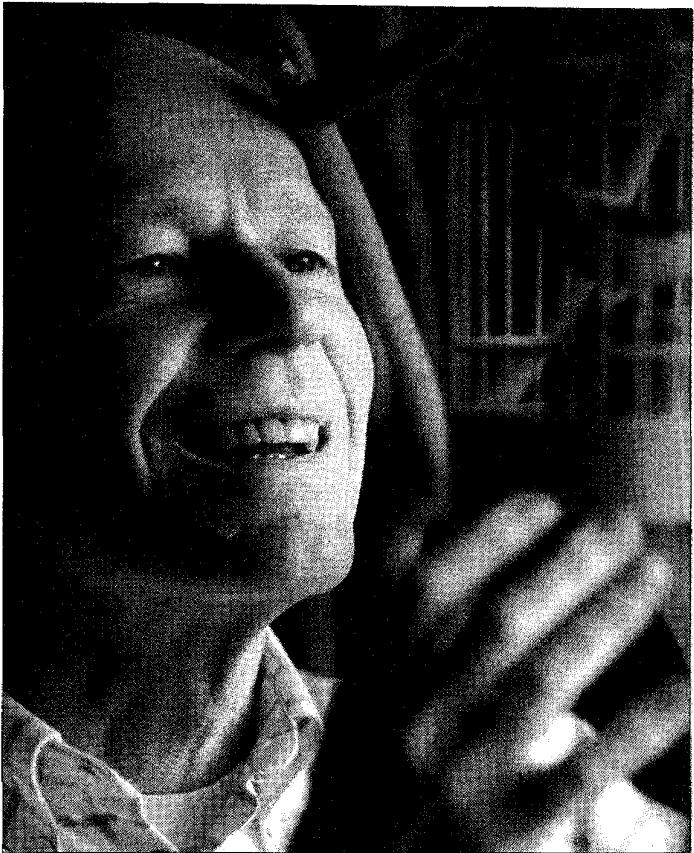
Admiraal was een acteur die ook in kleinere rollen opviel, zoals de ziener in *Oidipous* en de vnzige Brack in *Hedda Gabler*. Wat een mooi acteren was dat, wat een bijzonder acteur. Een van zijn beste rollen speelde hij in *Het Jachtgezelschap* (1990) van Thomas Bernhard en in de kleine productie *Dood* door de groep Ze doen wat ze kunnen, een van zijn uitstapjes naar de marges van het theater.

In 1960 trok Joop Admiraal met zijn vriend Ramses Shaffy naar Rome om van daaruit de wereld te veroveren. Fellini en Sophia Loren zouden binnen *no time* tot hun vriendenkring behoren en de Europese cinema zou aan hun voeten liggen. Het liep net even anders. Ze keerden na verloop van tijd terug naar Amsterdam waar ze met open armen werden ontvangen.

Admiraal is zaterdag niet naar Dokkum gegaan om toneel te spelen. Zijn laatste reis had een andere eindbestemming. Vanaf die plek zal hij zijn collega's gadeslaan die doorspelen. Hij zal achteraf gaan staan, tevreden een sigaretje opsteken en zijn kenmerkende glimlach opzetten.

Hein Janssen

Joop Admiraal in zijn huis in Amsterdam, 2005.

FOTO WFA